

Nahi gabean, elkarrizketan –eta eztabaidan– dauden artikuluek osatzen dute Jakinen zenbaki berria hau; nahi gabean diogu, artikulua solteen urteroko zenbakia baita honako hau. Nahi gabeko ‘monografiko’ hau nazioa, nazionalismoa, estatua, estatugintza, hizkuntza, kultura, demokrazia eta subiranotasuna kontzeptuen inguruan osatu da; nahi gabean, baina ez kasualitatez. Dударik gabe, jakintza, pentsamendua eta eztabaida –batzuetan jauzika eta bestetan ur moteletan dabilen erreka bezala– mugimenduan dago gurean. Alegia, elkarren artean elkarrizketan jarraitzen dugula, menturaz. Eta zenbaki honetan ere artikuluek elkarrekin eta elkarri ari dira hizketan.

Elkarrizketa Humboldtten ‘euskal nazioak’ abiatzen du zenbaki honetan Iñaki Zabaleta Gorrotxategiren eskutik. Antropologo eta pentsalari alemaniarra, XIX. mende hasiberrian Euskal Herrira datorrenean, hizkuntza eta nazioaren arteko lotura berarekin badakar ere, bertan topatzen du bere pentsamenduaren ‘errealitatea’: «soilik euskaldunak ezagutu ondoren ulertuko du, guztiz, hizkuntza dela bere bilaketaren objektua, alegia, nazioaren muina edo erdigunea», Zabaleta Gorrotxategiren hitzetan. Eta hortik indartuko ditu nazioa eta hizkuntza lotzen dituen hausnarketak. Nolabait esan, Humboldttek ‘nazioa’ topatzen du, banakoaren eta gizadiaren artean kokatzen den erdiko instantzia hori, eta instantzia hori hitzun batasun bat dela ondorioztatzen du.

Bestela ere esan daiteke: «inork munduan paratzeko modua, lokala eta unibertsala norbanakoaren munduan kokatzekoa, estatua-aren galbahetik pasatzen dela. Esanak esan, oraindik ere mundua naziotan pentsatzen dugu». Haritz Azurmendiren hitzak dira, harena da bigarren artikulua, eta, bertan, nazioaz, nazio-gintzaz eta estatugintzaz dihardu. Besteak beste, gaur-gaurko galdera giltzarri bat botatzen digu: «nola imajinatu, nazio-estatuak antolaera politiko bakar gisara aurkezten diren honetan, eredu horrek berekin dakartzan bazterketa mekanismoak errepikatuko ez dituen egituraketa bat, bai maila politikoan, baina baita kultural-nazionallean ere».

Galdera horretatik ez dabil urrun Julen Zabalok eta Onintza Odriozolak ondu duten hirugarren artikulua. Euskal nazionalis-

moak aldian aldiko testuinguruari egokitutako diskurtsoen altzoan egin duen bidea aztertu dute. Nazioaren elementu sinboliko garrantzitsuenak bi izan direla argudiatzen dute, eta, horien arabera, lehen-lehenik arrazan oinarritutako diskurtsoa eraiki zela, eta, ondoren, hizkuntzan oinarritutako diskurtsoa, gaur arte iritsi dena. Gaur egun, nazioaren elementu sinboliko diskurtsibo gero eta indartsuago gisa, demokrazia kontzeptua indarra agertzen ari zai-gula konstatazio bat da. Eta horrek gorago aipatutako galderara garamatza, finean, demokrazia eta hizkuntza diskurtsoak batera-garriak ote diren edo nola egin litezkeen.

Gobernu, autogobernu, forutasun, autodeterminazio eskubide, estatuen aintzatespe eta erabakitze eskubideari eusten dioten printzipioak aztertu ditu Iñaki Lasagabasterrek, gaiaren beste aldaera bat mahai gainean jarritz, elkarrizketan beste puntu bat sartuz. Euskal Herriko hiru administrazioei erreferentzia eginez, ze bilakaera, ze eskumen garapen, autonomian ze aurrerapen izan den aztertu du, eta, sinpleki esanda, galdera bat jarri du abiapuntu: zer nolako autonomiaz eta botereaz ari gara? Benetan ze subiranotasun maila dugu?

Egunen gurrpilean sailak ohiko bost artikulugileren bidez aktualitatean jartzen du fokoa, eta ohi bezala Miren Artetxek kulturaren, azken hilabete parean, gertatua bere begiradaren galbahetik iragazita dakarkigu, Henrike Galarzak ekonomiarena, Txerra Rodriguezek hizkuntzarena, Koldo Diaz Bizkarguenagak ingurune digitalarena eta Ignazio Aiestarenek 'gu eta munduarena' –gauza bera ez badira–. Unai Iturriagak, kontrazalean, Platon eta Alien bat egiten ditu, Sarrionandiatik barrena.